

Γιάνης Χαλκιαδάκης τραγουδοποιός

Συνέντευξη στη **Λίτσα Φρυδά**

«Ο πολιτισμός μπορεί να βοηθήσει στη διαμόρφωση της λαϊκής συνείδησης, όταν συνταξιδεύει μέσα το καμίνι της ταξικής πάλης, ενάντια σε κάθε μορφή εκμετάλλευσης», λέει στο Πριν, ο παραμυθός-τραγουδοποιός Γιάνης Χαλκιαδάκης. Πιστεύει πως «οι δημιουργοί θα πρέπει να ανοίγουν δρόμους στον νου των ανθρώπων» και ότι «υποχρεούνται να παίρνουν ξεκάθαρη θέση» στα ζητήματα που απασχολούν την κοινωνία.

► Προέρχεσαι από έναν επαγγελματικό χώρο που δεν σχετίζεται με τη μουσική. Μπήκες στη δισκογραφία στα 58 σου. Ήταν η πρώτη φορά που ασχολήθηκες με τη μουσική και τι σε ώθησε προς αυτήν την κατεύθυνση;

Είναι αλήθεια ότι το βιοποριστικό μου επάγγελμα δεν έχει καμιά σχέση με την τέχνη. Αντίθετα, θα έλεγα, διαμορφώνει σκληρούς χαρακτήρες και δεν διέπεται από ευαισθησία. Η αστική δικαιοσύνη είναι δικαιοσύνη του ισχυρού και κατά συνέπεια πολλές φορές άδικη. Όταν, λοιπόν, σαν λειτουργός της εντέλλεσαι να υλοποιήσεις μια απόφαση, ακόμη κι αν είναι δίκαιη, έρχεσαι αντιμέτωπος με τον χαμένο. Πρωτίστως, όμως, με τον εαυτό σου. Αυτή η εσωτερική «διαμάχη» σε γονατίζει ώρες ώρες. Τότε, λοιπόν, για να παραμείνεις όρθιος, ψάχνεις να βρεις διέξοδο. Προσωπικά, την βρήκα στη στιχουργική και στη μουσική, με τις οποίες είχα μια «ερωτική σχέση» από μικρός. Ήταν η όαση και το φως στις σκοτεινές μου στιγμές. Με ηρεμούσαν και με βελτίωναν. Ναι, καθυστέρησα πολύ να μπω στη δισκογραφία, κυρίως επειδή οι προτεραιότητες στη ζωή μου ήταν άλλες. Να επιβιώσει η οικογένεια, να μεγαλώσουν τα παιδιά, το σχήμα, το κίνημα, η οργάνωση. Φοβόμουν όμως αρκετά και την έκθεση. Είχα τις ανασφάλειές μου και σχεδόν καθόλου από αυτό που λέμε «καλλιτεχνική αυτοπεποίθηση». Όμως, κάποια στιγμή, κάτι σαν να με ξύπνησε και με μιας οι όποιες αναστολές εξανεμίστηκαν. Καλώς, κακώς, ο χρόνος θα δείξει.

► Είσαι στιχουργός, συνθέτης και ερμηνευτής των τραγουδιών σου. Ποιες είναι για σένα οι πηγές αναζήτησης και έμπνευσης; Από πού αντλείς τη θεματολογία σου;

Τετριμμένο θα μου πεις, αλλά «η έμπνευση είναι ένα θερίο δεν το ζητάς, σε βρίσκει, γι' αυτό της μέρας το φευγιό μοιάζει με καταδίκη», όπως λέω σε ένα τραγούδι. Η απογοήτευση και η θλίψη που αυτή κουβαλάει, οι μικρές μικρές νίκες ατομικά και συλλογικά και οι χαρές που αυτές δίνουν, η μοναξιά, ο έρωτας, η ελπίδα, το ζητούμενο ενός πανανθρώπινου μέλλοντος, ο θάνατος, η ζωή, ένας δρόμος που γεμίζει πανό και φωνές, ένα έξυπνο σύνθημα στον τοίχο, ένας μετανάστης σκυθρωπός και πολλά καθημερινά ακόμη

είναι η θάλασσα που ψαρεύω. Πάνω σε αυτό το αρμένισμα βρίσκω τα λόγια στα τραγούδια μου, μιας και ο λόγος παίζει για μένα τον πρωτεύοντα ρόλο. Μετά έρχονται οι νότες που ντύνουν τα λόγια με τη μελωδία τους.

► Η μουσική σου έχει τις ρίζες της στην παραδοσιακή μουσική του νησιού σου, της Κρήτης, διακρίνεται όμως από ένα ιδιαίτερο ύφος. Τι είναι εκείνο που διαμορφώνει αυτό το ύφος;

Κοίτα, η μουσική δεν έχει σύνορα και πολύ περισσότερο δεν μπορεί να περικλειστεί σε ένα στενό τοπικό διαμέρισμα. Μου αρέσει που διαπιστώνεις πως τη «δική μου» μουσική την διακρίνει ένα ιδιαίτερο ύφος. Είναι ξεκάθαρο ότι έχω έντονα επηρεαστεί από τα παιδικά μου ακούσματα, όμως θέλω -δεν ξέρω αν τα καταφέρνω- να γράφω απλές μελωδίες ψυχής και να τις παντρεύω και με άλλους ήχους διαφορετικούς, δίχως όμως να το κάνω σύνθετο όλο αυτό. Το μουσικό ύφος διαμορφώνεται κάθε φορά από τον στίχο.

Να μην είναι δυσνόητο το σύνολο, αλλά ούτε και εντελώς εύπεπτο. Να κυλάει ευχάριστα, να δίνει εικόνες, τροφή για σκέψη, άλλοτε να σε ρίχνει στα τάρταρα κι άλλοτε να σε ανεβάζει στον ουρανό. Πότε να χαμογελάς και πότε να δακρύζεις ακούγοντας. Αν έστω και ένας ακροατής νιώσει κάτι απ' όλα αυτά ακούγοντας ένα δικό μου τραγούδι, τότε ναι, το τραγούδι είναι επιτυχημένο! Έχει αφήσει το χνάρι του.

► Αρκετά από τα κομμάτια σου εμπεριέχουν πολιτικά και κοινωνικά στοιχεία. Πιστεύεις ότι ο λαϊκός πολιτισμός μπορεί να δημιουργήσει σήμερα αντιστάσεις ή να διαμορφώσει συνειδήσεις, στο πλαίσιο ενός εκμεταλλευτικού συστήματος που συνθλίβει;

Φυσικά και ο πολιτισμός μπορεί να βοηθήσει στη διαμόρφωση της λαϊκής συνείδησης σε ένα βαθμό, όταν αυτός συνταξιδεύει μες το καμίνι της ταξικής πάλης ενάντια σε κάθε μορφή εκμετάλλευσης. Οι σημερινές συνθήκες βοηθούν να γεννηθούν πολιτικά τραγούδια. Όχι δεικτικά, αλλά με μια νέα προσέγγιση. Μέσα από ένα, ας πούμε, φαινομενικά ερωτικό τραγούδι μπορείς να περάσεις έντονα πολιτικά μηνύματα.

Εξάλλου, τα τραγούδια έχουν πολλές όψεις, αλλά και διαφορετικές αναγνώσεις, ανάλογα το πώς είσαι, όταν τα ακούς.

Οι δημιουργοί, μέσα από τις δημιουργίες τους, θα πρέπει να ανοίγουν δρόμους στον νου των ανθρώπων, για μένα επιπρόσθετα υποχρεούνται να παίρνουν ξεκάθαρη θέση σε κάθε τι που απασχολεί την κοινωνία. Από τον φασισμό και την έμφυλη βία μέχρι τον πόλεμο, τη μετανάστευση και τις γυναικοκτονίες. Αδιαφορώντας για το αν θα πάψουν να είναι αρεστοί σε ένα κομμάτι «θαυμαστών» τους.

► Είσαι σαφώς ένας πολιτικοποιημένος άνθρωπος. Ως μουσικός συμμετέχεις σε δράσεις με κοινωνικό χαρακτήρα, εκδηλώσεις αλληλεγγύης. Τι σημαίνει για σένα η αλληλεγγύη στον πολιτισμό;

Βεβαίως και συμμετέχω σε διάφορες δράσεις που στόχο έχουν να μας βγάλουν ψυχικά από τη μιζέρια των καιρών. Σε ό,τι μου ζητηθεί είμαι εκεί. Ελπίζω να είμαι πάντα. Ο πολιτισμός από μόνος του είναι αλληλεγγύη. Ξεκινάει από τη συμπεριφορά απέναντι στον γείτονα, στον φίλο, στον γνωστό, στον άγνωστο, στον άνεργο που του κόψανε το φως, στον μετανάστη στα φανάρια, στον σύντροφο, στον συνάδελφο, στον οφειλέτη μιας τράπεζας και περνάει μέσα από τη συλλογικότητα και τον αγώνα ενάντια σε ό,τι μας κατατρώνει τα σωθικά. Η ίδια η αντίσταση στην καπιταλιστική βαρβαρότητα είναι πολιτισμός.

Αν έστω και ένας ακροατής νιώσει κάτι ακούγοντας ένα δικό μου τραγούδι, τότε ναι, το τραγούδι είναι επιτυχημένο!

Ο εργατικός πολιτισμός είναι η βάση της αλληλεγγύης. Δεν αρκεί να υπάρχει μονάχα μέσα σε

οργανωτικές διαδικασίες, είναι αναγκαίο να διαχυθεί από τους κοινωνούς του παντού. Σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής μας. Αυτό είναι ένα επιπρόσθετο καθήκον για όλους του καλλιτέχνες που έχουν μια στοιχειώδη εργατική συνείδηση. Αλλοίμονο, αν η τέχνη, στην όποια της μορφή, και ο δημιουργός βρίσκονται έξω από αυτό.

► Εκτός από τα τραγούδια σου έχεις γράψει και ένα παραμύθι για παιδιά Η 5η θάλασσα κι ο βασιλιάς ασημένιος, κάτι που δικαιώνει πλήρως τον τίτλο του δεύτερου δίσκου σου. Ποια μηνύματα θέλησες να περάσεις μ' αυτό το παραμύθι στα παιδιά;

Πολλά παραμύθια έχω γράψει, απλά αυτό είναι το πρώτο που πήρε τον δρόμο του τυπογραφείου. Χρόνια τώρα μου άρεσε να βάζω τη φαντασία μου στην υπηρεσία των παιδιών. Το υπό έκδοση παραμύθι πραγματεύεται τη ζωή στη θάλασσα.

Πιστεύω πως, με έναν ιδιαίτερο (όχι δασκαλίστικο) τρόπο, στέλνει τα μηνύματά του και νομίζω είναι αρκετά. Αρχής γενομένης με τις ιδέες της Δημοκρατίας, της συντροφικότητας, της ισοτιμίας, της συμμετοχής των γυναικών στη λήψη των αποφάσεων, της δυναμικής του πολιτισμού στην καθημερινότητα, της αναγκαιότητας στη δωρεάν υγεία και παιδεία για όλους, της εναντίωσης στη милитарιστική λογική και στον πόλεμο, της Ειρήνης, της Ελευθερίας, της μετανάστευσης και τέλος της ελπίδας για έναν καλύτερο κόσμο.

► Τι να περιμένουμε για τη συνέχεια;

Βρίσκομαι στο στούντιο, ετοιμάζοντας τον επόμενο δίσκο μου, που θα έχει τον τίτλο Συμπόσιο και θα αποτελείται από 11 τραγούδια, είναι σχεδόν έτοιμος, που σημαίνει ότι χρειάζονται κάποιοι μήνες ακόμη για να ολοκληρωθεί. Επίσης, βρίσκομαι στην εικονογράφηση του δεύτερου παραμυθιού, που θα έχει τίτλο Το χιονισμένο λιβάδι. Την εικονογράφηση και σε αυτό θα κάνει η εκπληκτική Μαιρηλία Φωτιάδου. Αυτό το διάστημα επεξεργάζομαι τις μουσικές ενός κρυφού μου πόθου. Ενός δίσκου με αμιγώς πολιτικά τραγούδια, φτιαγμένα με τον τρόπο που προσωπικά φαντάζομαι το σύγχρονο πολιτικό τραγούδι, τόσο στο επίπεδο του στίχου όσο και της μουσικής. Μην περιμένουν, λοιπόν, οι φίλοι ούτε δεικτικό στίχο αλλά ούτε και εμβατηριακές μελωδίες.

Δημοσιεύτηκε στο τελευταίο καλοκαιρινό ΠΡΙΝ, 30/7/2022